

CONSIDERENTE PRIVIND APORTUL ACADEMIEI LA CONSOLIDAREA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

SUMMARY

Alexandru ROMAN,
rector al Academiei de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova,
doctor habilitat, profesor universitar

The Academy of Public Administration office of the President of the Republic of Moldova, as the national center for promoting the state policy in the field of Public Administration, has plenary contributed to the development of Local Public Administration in the Republic of Moldova.

A thorough examination of public administration present situation from the Republic of Moldova entirely based on the traditional Moldovan administration system constituted during centuries within the Moldovan history and being a component part of the French modern model of public administration, proves that more than a decade and a half of real independence the territorial- administrative reform has been promoted in the country which inevitably involves local public administration reforms.

After our country became a member of the Council of Europe in June 1995, this forum gave its opinion about changes in the field of public administration from the Republic of Moldova.

Then, the Congress of Local and Regional Powers adopted special decisions in June 2002 and in November 2005 to conduct the changes which take place in the field of local autonomy.

The European Charter for local-self administration in force (ratified in February 1998) permitted to establish a range of principles and European standards for organization and working of local authorities.

Setting up the Ministry of Local Public Administration (2006) has had a positive impact on local autonomy institutions and a further consolidation of local public administration system.

The Academy started a multilateral collaboration with this field Ministry in the context of promoting local public administration reforms in our country.

Aimed at this, the Minister Vitalie Vrabie is in accordance with the article 9.1 of the Academy's Charter adopted by the Decree of the President of the Republic of Moldova nr.1379-III from July 18, 2003 the President of the Academy's of Public Administration Board of Trustees.

Particularly the present rulers, from February 2001, promote diverse ad-

ministrative practices for consolidation of local public administration, which essence is implemented in the context of regional development policies and main national strategies from recent years. In this context it is timely that competences, functions and organizational structure of local public authorities be oriented and focused on priorities' achievement exposed in the main policy documents mentioned above.

The problem of local autonomy development and local public administration system consolidation on the whole is extremely current in our days when the moldovan society is getting ready for local general elections which the Parliament of the Republic of Moldova has programmed for june 3, 2007.

Key-words: local public administration, local autonomy, general local election, moldovan traditional administration, French modern system (continental), local public administration reforms, European principles and standards for organization and working of local authorities, setting up and consolidation of the State of Law in the Republic of Moldova.

Evoluția administrației publice, on ansamblu, și a dezvoltării continue a sistemului administrației publice locale, on special, mai ales la etapa actuală cond au avut loc alegerile generale locale, demonstrează cert că Academia de Admi-nistrare Publică pe longă Președintele Republicii Moldova oși aduce plenar aportul la aceste importante procese de democratizare a societății moldove-nești, de făurire și consolidare a statului de drept.

Analiza profundă a situației actuale a administrației publice din Republica Moldova, bazată pe sistemul tradițional moldovenesc de administrare constituit de-a lungul secolelor on Moldova istorică și fiind azi parte componentă a modelului contemporan francez (continental) de administrare publică, denotă că on mai bine de un deceniu și jumătate de independență reală a țării noastre se promovează reforma administrativ-teritorială, care implică inevitabil și reformele administrației

publice locale (din anii 1991, 1994, 1998, 2003, 2006-2007). După obținerea de către țara noastră a statutului de membru al Consiliului Europei (iunie 1995), acest for s-a pronunțat de mai multe ori asupra modificărilor ce s-au produs on domeniul administrației publice. Mai torziu, Congresul Puterilor Locale și Regionale a adoptat, on iunie 2002, și on noiembrie 2005, hotărori speciale de monitorizare a evoluțiilor ce au loc on domeniul autonomiei locale. Intrarea on vigoare a Cartei Europene pentru Autoadministrarea Locală (ratificată la 1 februarie 1998) a permis stabilirea unui șir de principii și standarde europene de organizare și funcționare a autorităților locale. Drept consecință a onceperii reformei administrației publice centrale, lansate prin adoptarea Hotărorii Guvernului (HG nr.1402 din 30.12.2005) Privind Strategia de Reformă a Administrației Publice Centrale on Republica Moldova, a fost crearea Ministerului

Administrației Publice Locale, care are un impact pozitiv asupra instituțiilor de autonomie locală, consolidării și continuării a sistemului administrației publice locale.

Vom mai menționa aici că printre documentele prioritare cu caracter internațional în domeniu putem evidenția Carta Europeană Exercițiului autonom al Puterii Locale, ratificată de Republica Moldova, precum și Declarația cu privire la autonomia locală, iar la nivel național - un rol deosebit îi revine conducerii țării, care a insistat asupra adoptării Decretului Președintelui Republicii Moldova (nr. 2044-III din 15 octombrie 2004) „Privind declararea anului 2005 - „Anul Colectivității Locale din Republica Moldova”.

Respectiv, și aportul Academiei la elaborarea și implementarea acestor acte normative a fost unul evident, iar funcționarii instruiți în aulele academice s-au manifestat constant în aceste activități.

Subliniem încă odată problema consolidării sistemului administrației publice locale în ansamblu este extrem de actuală în prezent, când societatea moldovenească s-a manifestat la alegerile generale locale, în cele două tururi, la 3 și 17 iunie 2007.

Cu ocazia din februarie 2001, actuala guvernare promovează diverse practici de consolidare a administrației publice locale, esența cărora se implementează în contextul politicii de dezvoltare regională și a principalelor strategii naționale din ultimii ani: Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS), „Planul de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană”, Programul Național

„Satul Moldovenesc (2005-2015)”, Cadrul de Cheltuieli pe Termen Mediu (CCTM) pe anii 2007-2009 etc. Extrem de importantă inițiativă a onătat recent Președintele Republicii Moldova, dl Vladimir VORONIN, privind elaborarea competentă și adoptarea unui Plan Național de Dezvoltare pentru o perspectivă de 4-5 ani (în principiu, oportunitatea planificării de perspectivă demonstrează și experiența planurilor cincinale din fosta URSS, a cunoscutelor planuri septenale, triennale, bienale din diferite țări ale lumii). Șeful statului a declarat în acest context că documentul dat „trebuie să fie un Plan unitar”¹.

În acest context, este oportun ca competențele, funcțiile și structura organizatorică a autorităților publice locale să fie orientate și focusate pe realizarea priorităților, expuse în documentele principale de politici menționate mai sus.

În această ordine de idei vom efectua o succintă analiză a contribuției Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova la procesul implementării reformelor administrației publice locale din țara noastră, scopul cărora este instituirea unui sistem modern și eficient al administrației publice, conform principiilor bunei guvernări și a standardelor europene.

Vom începe studiul propus cu expunerea situației pentru că, atât autoritățile administrației publice locale, precum și cele centrale, fac parte din sistemul integrat al administrației statului. Ambele niveluri constau din entitățile publice determinate de Constituția Republicii Moldova și alte

acte normative, inclusiv:

la nivel central (ministere, agenții, birouri, servicii, oficii și fostele departamente până în 2005, ca organe centrale de specialitate, și serviciile lor desconcentrate pe teritoriu);

la nivel local (primării municipale, orașenești, comunale și satești, precum și consiliile respective raionale, municipale, orașenești, comunale și satești).

Indiferent de nivelul structural, toate entitățile publice ale administrației publice locale (nivelurile I și II) au menirea prioritară de a soluționa problemele existente pe teritoriu și de a satisface interesele cotidiene și de perspectivă ale cetățenilor comunității respective.

Reforma administrativă din țara noastră este orientată spre susținerea proceselor constructive de dezvoltare a societății moldovenești. În acest context, o importantă structură administrativă pentru consolidarea administrației publice locale este Ministerul Administrației Publice Locale, organizat pe baza Legii nr. 25-XVI din 16 februarie 2006. Având scopul principal de conducere generală a sistemului administrației publice locale din țară, acest minister mai deține și un rol special de organ de legătură între Guvern și autoritățile administrației publice locale, și cu cele 8 direcții control administrativ, desconcentrate pe teritoriu, efectuează coordonarea procesului de regionalizare a țării. În septembrie 2006 această instituție a prezentat Guvernului proiectul Strategiei de dezvoltare regională și al cadrului instituțional legal de implementare a ei²). Crearea Ministerului Administrației Publice Locale nu diminuează esența autonomiei locale administrative și financiare a autorităților publice locale, precum

încerca să demonstreze opoziția, ci permite coordonarea activităților pe viitor pe scopul dezvoltării regionale și consolidării autonomiei locale, a sistemului administrației publice locale de ambele niveluri.

Concomitent, pe scopul intensificării reformării pe continuare a sistemului administrației publice locale, conform Hotărârii nr. 1059 din 14 septembrie 2006, Guvernul Republicii Moldova a reorganizat oficiile teritoriale ale Aparatului Guvernului, transformându-le în direcții teritoriale control administrativ ale Ministerului Administrației Publice Locale (MAPL). În aceeași zi prin HG nr. 1060 au fost aprobate Regulamentul și structura acestor direcții ministeriale pe teritoriu. Printre atribuțiile de bază a acestor direcții teritoriale vom menționa: controlul obligatoriu, sub aspectul legalității, al actelor de angajare și de eliberare a personalului din administrația publică locală ș.a.³.

Chiar de la început Academia de Administrare Publică a început o colaborare multilaterală cu acest Minister în contextul promovării reformelor administrației publice centrale și locale. În acest scop Ministrul dl Vitalie Vrabie a fost desemnat pe calitate de membru al Senatului Academiei. În legătură cu numirea ministrului, la 15 noiembrie 2006, pe funcția de viceprim-ministru al Republicii Moldova, responsabil pentru administrația publică locală, dl Vitalie Vrabie, conform art. 9.1 al Statutului, aprobat prin Decretul Președintelui țării nr. 1379-III din 18 iulie 2003, este președinte al Consiliului de Administrație al Academiei, membru al Senatului devenind viceministrul dl

Valentin Guznac. Totodată, conform Hotărârii respective a Guvernului, rectorul Academiei, este nominalizat membru al Colegiului Ministe-rului Administrației Publice Locale.

Dezvoltarea sistemului administrației publice on ansamblu și a autorităților publice locale on special, este condiționată de un complex de activități de consolidare a efor-turilor comune on scopul soluționării proble-melor respective din societatea moldove-nească, ținându-se cont de realitățile existente on Republica Moldova:

A) Densitatea populației cea mai mare dintre țările - foste republici ale URSS (124,3 loc./ km²);

* la 1 ianuarie 2007 on localitățile rurale locuiau 2 mln. 103,1 mii persoane (sau 58,7 la sută din populația țării) ceea ce este extrem de mult pentru o țară europeană;

* municipiul Chișinău – capitala Republicii Moldova - conform datelor oficiale ale Biroului Național pentru Statistică, la 1 ianuarie 2007, număra 780,3 mii de persoane, inclusiv 712,1 mii - on urbe și 68,2 mii locuitori - on suburbii⁴;

B) Țara reprezintă un teritoriu cu un grad excesiv de valorificare antropogenă a spațiului natural (cca 10 la sută este ocupat de așezări umane, densitatea acestei rețele comparativ cu statele vecine este cea mai mare - 5 localități la 100 km²);

* solurile fertile (cernoziom) reprezintă peste 72 la sută din totalul terenurilor agricole;

* nivelul redus de ompădurire – doar 10 la sută din suprafață – reprezintă un factor ce contribuie la eroziuni, inundații, alunecări de teren;

C) Conform datelor recensământului populației Republicii Moldova din 5 octombrie 2004, 550500 persoane sau aproximativ 16 la sută din populație domiciliază on raioanele de Est ale Moldovei, care de 15 ani nu se află sub jurisdicția țării;

D) Republica Moldova este un stat european cu cel mai scăzut grad de urbanizare: on localitățile urbane locuiesc 41,3 procente (1 mln. 478 mii persoane), dintre care aproximativ o jumătate este concentrată on mun. Chișinău;

* practic toată forța de muncă din mediul rural este angajată on agricultură, care contribuie cu circa 22 la sută la PIB și cu 65 la sută la exporturile țării;

* industria alimentară constituie on ansamblu circa 50 la sută din producția industrială a statului⁵;

E) Vosta medie a populației a crescut pe parcursul actualei guvernări de la 32,9 ani (1998) ponă la 35,6 ani (2007), durata medie a vieții on Republica Moldova este de 72 ani - femei și 65 ani - bărbați, on să de fapt acest indice on mediul rural față de mediul urban este cu cca 3 ani mai mică pentru ambele sexe etc.

Punem accentul forte asupra acestui factor, deoarece populația constituie dimensiunea demografică, psihologică și spirituală a oricărei țări, deci și a statului nostru, adevăr confirmat de marele savant rus Mihail Lomonosov on lucrarea „Despre păstrarea și onmulțirea populației” (on original: «О сохранении и размножении народа», de la publicarea căreia s-au omplinit recent 245 de ani) următoarele: „...Anume numărul populației consti-tuie măreția, puterea și bogăția statului, dar nu pământurile

„nemărginite fără oameni”. Notăm că la etapa actuală cu populația mediului rural începe promovarea principiului democratismului, care, în condițiile actuale democratice din societatea moldovenească, presupune „guvernarea poporului prin popor și pentru popor”. Acestea și alte particularități specifice ale mediului țării noastre determină metoda și tehnicile speciale de promovare a reformei sistemului actual al administrației publice.

Subliniem că printre obiectivele prioritare ale autorităților publice din țară, atât centrale, precum și locale, se evidențiază în prim-plan principalele programe naționale, inclusiv: SCERS, Planului de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană, Programul Național „Satul Moldovenesc (2005 – 2015)” etc.

Autoritățile de stat, în cadrul realizării și implementării consecvente a fiecărui element, au promovat consecutiv reformele administrative la nivel central și local. Astfel, pe parcursul anului 2006 numai pentru realizarea Programului Național „Satul Moldovenesc (2005-2015)” de la bugetul de stat au fost direcționate resurse financiare în sumă de circa 591,5 mln. lei pentru asigurarea unui șir de lucrări cum ar fi: construcția rețelelor de distribuție a gazelor naturale (205,4 mln. lei); construcția, modernizarea și repararea sistemelor de asigurare cu apă și a rețelelor de canalizare (136,8 mln. lei); dezvoltarea și consolidarea bazei tehnico-materiale a școlilor și grădinițelor de copii (86 mln. lei); reparația căilor de acces spre localitățile rurale și a drumurilor locale (73,5 mln. lei); dezvoltarea și consolidarea bazei tehnico-

materiale a spitalelor, instituțiilor medicale primare și de urgență din mediul rural (40,3 mln. lei) etc.⁶.

Prioritate în activitatea autorităților publice o revine realizării consecvente a programului de gazificare integrală a localităților din mediul rural. Conform Strategiei până la finele anului 2009 va fi finalizată construcția gazoductelor interurbane și interurale până la hotarul tuturor localităților din țară (preponderent din mijloacele bugetului de stat). Extinderea gazoductelor în interiorul localităților se va finanța din contul resurselor publice raionale, locale, ai agenților economici și populației.

Datorită activității practice a organelor administrației publice locale pe parcursul anului 2006 au fost gazificate încă 113 localități, grație măsurilor organizatorice, fiind valorificate circa 205,4 mln. lei. Astfel, comparativ cu primul deceniu de independență a Republicii Moldova, când au fost gazificate doar 127 de localități, atunci când în perioada 2001-2006 gazificarea s-a extins în 504 localități.

Autoritățile publice acordă atenție constantă și realizării consecutive a prevederilor Programului de alimentare cu apă și canalizare a localităților din Republica Moldova până în anul 2015. În acest scop numai în 2006 din bugetul public național au fost alocate 260 mln. lei, asigurându-se cu apă potabilă populația a 15 orașe și circa 30 de localități rurale. Se depun eforturi susținute în realizarea prevederilor Decretului Președintelui Republicii Moldova Cu privire la desfășurarea Săptămânii apei curate „Apa – Izvorul vieții”, se Concursul „Cea mai amenajată sursă de apă potabilă din

localitate”.

Anul trecut, de rând cu alte programe naționale, Guvernul a elaborat și aprobat Strategia de dezvoltare a sectorului agroalimentar pentru perioada 2006-2015, fiind aprobat printr-o Hotărâre de Guvern Programul de consolidare a terenurilor agricole. Astfel, la prima etapă au fost selectate ca cadrul fiecărui raion cote 3-5 primării pentru realizarea mai multor genuri de lucrări, ca în final să rămână doar 6 primării pentru implementarea proiectelor-pilot de consolidare a terenurilor agricole din mediul rural. Apoi, pentru primăriile de nivelul 1 și 2, a fost elaborat un plan de acțiuni pentru implementarea Programului și Modelului de consolidare a terenurilor agricole prin intermediul tranzacțiilor funciare.

Un scopul realizării obiectivelor trasate în acest domeniu, autoritățile publice au deschis în 2006 încă 50 de stațiuni tehnologice de mașini agricole, ceea ce a permis crearea a 350 locuri noi de muncă, precum și consolidarea a circa 270 mii ha de terenuri agricole. Actualmente, cu suportul tehnic al celor 150 stațiuni tehnologice de mașini agricole existente, se desfășoară implementarea Programului de creare a sistemului de agro-servicii, care prevede fondarea detașamentelor mobile mecanizate pentru prestare de servicii în domeniul mecanizării agriculturii în baza proprietății private și celei publice. Agenții economici din Moldova dispun azi de un parc considerabil de mașini agricole, inclusiv 40,4 mii de tractoare și 4,4 mii de combine, în anul 2006 fiind importate 330 tractoare și 20 combine noi⁷.

Guvernul, Ministerul Administrației

Publice Locale, alte structuri administrative sunt implicate în elaborarea și implementarea diferitor politici sectoriale. În procesul modernizării tuturor autorităților publice, funcțiile de implementare a politicilor sectoriale urmează a fi transmise organelor și instituțiilor publice subordonate, precum și serviciilor publice desconcentrate în teritoriu.

Menționăm, că în contextul consolidării autorităților publice locale Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova acordă o atenție sporită educației anticorupție în toate activitățile sale polivalente, instruirii anticorupționale a funcționarilor publici și altor categorii de personal din cadrul autorităților publice ce participă la activitățile de instruire inițială și continuă, activitate metodică și științifică. Cursul constant de cultivare a intoleranței față de fenomenul corupției, sensibilizării opiniei publice și a activizării societății civile la capitolul prevenirii abuzului și a corupției în serviciul public este promovat de către AAP în activitatea cotidiană fapt subliniat și la Conferința internațională specializată organizată de către Academie în octombrie 2006 la Palatul Republicii cu genericul „Integritatea serviciului public din Republica Moldova: repere etice”⁸.

Un profund impact asupra procesului modernizării sistemului administrației publice locale din țara noastră îl are implementarea consecutivă a Planului de Acțiuni cu Uniunea Europeană, care reprezintă de fapt strategia prioritară pentru Moldova de azi. În baza acestui document se structurează practic imaginea și statutul pe care îl va avea

Republica Moldova on Comunitatea Europeană on anii ce urmează de aceea este extrem de important ca on acest proces să fie implicată ontreaga societate. Numai cu condiția implicării fiecărui cetățean on realizarea acestor obiective, valorile general-europene vor deveni parte din viața moldovenilor.

Deoarece anul 2006 este penultimul on realizarea acestui document important, iar la sforșitul anului curent țara noastră urmează să primească nota finală privind implementarea Planului de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană, trebuie să conștientizăm că relațiile de viitor vor depinde de calificativele obținute de țara noastră pe parcursul ontregului proces de implementare a Planului.

Pentru evoluția societății moldovenești, on ansamblu, și a sistemului administrației publice, on particular, este important faptul că Banca Mondială va implementa on Republica Moldova o Strategie de consolidare a implicării on aspecte de guvernare și combatere a corupției; la onceptul anului 2007 proiectul Strategiei a fost prezentat Guvernului on prezența reprezentanților Băncii și autorităților publice din țara noastră.

Directorul Regional al Băncii Mondiale pentru Moldova, dl Paul Birmingham, a menționat on acest context că instituția pe care o reprezintă dorește să acorde un suport suplimentar Guvernului moldovean on realizarea eficientă a reformelor lansate, inclusiv pe calea optimizării actului de guvernare, prin intensificarea acțiunilor de combatere a corupției la toate nivelurile. On virtutea realizării acestor oportunități, reprezentantul Băncii Mondiale a

specificat că, on contextul general al reformelor efectuate on țară, inclusiv și on domeniul administrației publice, Strategia nominalizată are menirea de a contribui esențial la consolidarea și ombunătățirea calității guvernării on general⁹.

On contextul realizării Planului legislativ pentru anii 2005-2009, aprobat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 300-XVI din 24 noiembrie 2005, au fost depuse eforturi sporite on vederea ondeplirii obiectivelor on special privind elaborarea unor acte legislative de valoare deosebită pentru autoritățile publice locale și pentru societatea moldovenească on ansamblu. Astfel, on contextul general al reformei administrative și pregătirii alegerilor generale locale din anul 2007 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea privind administrația publică locală¹⁰. Ea reprezintă un salt calitativ nou on sistemul cadrului legal național on domeniu, on context structural legea este constituită din patru secțiuni și 14 capitole tematice.

La nivel conceptual, Legea stabilește, on conformitate cu standardele europene, că administrația publică locală, reprezintă ca atare totalitatea autorităților publice locale constituite, on condițiile legii, pentru satisfacerea intereselor generale ale locuitorilor unei unități administrativ-teritoriale. Aceste autorități sunt divizate și on continuare pe două niveluri:

nivelul I- sunt autoritățile publice, luate on ansamblu, cu competență obligatorie, opțională sau delegată, după caz, care sunt constituite și activează pe teritoriul satului (comunei), orașului (municipiului) pentru

promova-rea intereselor și soluționarea probleme-lor colectivităților locale:

nivelul II- reprezintă autorități publice locale luate on ansamblu, cu competență opțională și delegată, on condițiile Legii privind descentralizarea administrativă, care sunt constituite și activează pe tot teritoriul raionului, mun. Chișinău, unități teritoriale autonome cu statut juridic special pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor populației unității administrativ-teritoriale respective.

Noua lege definește pronunțat principiile de bază pe care se întemeiază autoritățile administrației publice locale on cadrul unităților administrativ-teritoriale (art.3), inclusiv:

principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor on problemele locale de interes deosebit.

On cadrul consolidării statului de drept on Republica Moldova se evidențiază și se garantează prin lege prioritățile extraordinare, ce constau on faptul că autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, cu drept la inițiativă privind administrarea afacerilor publice locale, exercitându-și, on condițiile legii, autoritatea on limitele teritoriului administrat.

Vom menționa succint că Legea adoptată determină calitatea autonomiei locale drept capacitatea colectivităților locale de a soluționa și gestiona, on condițiile cadrului legal existent, sub propria răspundere o parte importantă a afacerilor publice

din teritoriul respectiv.

On esență această autonomie stabilește statutul juridic al autorităților publice locale sub aspect decizional, funcțional și organizațional, care constă, de fapt, on următoarele:

A) Autonomia decizională reprezintă dreptul exclusiv, unic și indivizibil al autorităților administrației publice locale de nivelul I și II, după caz, de a adopta decizii on mod independent și fără amestecul altor niveluri de autorități publice, on cadrul exercitării competențelor sale și on problemele de interes local;

B) Autonomia funcțională este competența deplină și exclusivă a consiliilor locale (raionale) și a primărilor (președinților de raioane) on soluționarea problemelor de interes local, care nu poate fi limitată de o altă autoritate centrală sau regională, decot on cazurile, prevăzute de legislația on vigoare;

C) Autonomia organizațională este reprezentată de onsuși fenomenul alegerii tuturor autorităților administrației publice de către populația cu drept de vot care domiciliază on unitatea administrativ-teritorială, precum și de posibilitatea garantată prin lege a consiliilor locale de a adopta statutul localității, de a organiza serviciile publice locale etc.

D) Autonomia locală gestionară (patrimonială) constă on dreptul autorităților publice locale, on calitatea lor de persoane juridice, de a deține cu drept de proprietate și a dispune liber de totalitatea de resurse patrimoniale și financiare, distincte și clar separate de cele ale statului.

On cadrul spectrului larg de activități realizate on cadrul Academiei de Administrare Publică se promovează consecvent oportunitățile prioritare de

implementare consecutivă a conținutului revoluționar al acestei legi, adoptate on redacție nouă. Astfel, se ține cont de esența fundamentală a faptului că sistemul administrației publice din țara noastră ține de Modelul francez (continental) al administrației publice contemporane, prioritatea autonomiei locale fiind inițiată oncă de Napoleon Bona-parte acum circa două secole, care menționa on acest context – Se poate guverna de la distanță, dar administra – numai pe loc, on teritoriu.

E de notat că un loc aparte on procesul integru de modernizare a cadrului legal privind domeniul administrației publice ol ocupă actul normativ cu caracter profund nou – Legea privind descentralizarea administrativă¹¹. Adoptată recent de către Parlamentul Republicii Moldova, această lege constă structural din șase capitole tematice; ea stabilește cadrul legal de reglementare a descentralizării pe baza principiilor de delimitare a domeniilor de activitate ontre autoritățile publice centrale și locale.

On esența ei, Legea determină domeni-ile de activitate a autorităților admini-străției publice locale (inclusiv, domeniul obligator, opțional, partajat, descon-centrat etc.), căile descentralizării administrative, financiare și a autonomiei patrimoniale, stabilind totodată cadrul instituțional al procesului democratic de descentralizare. Conform prevederilor legii, responsabil de implementarea politicii de descentralizare administrativă este Mini-sterul Administrației Publice Locale, care gestionează diverse programe naționale de dezvoltare, adresate tuturor unităților administrativ-teritoriale

din țara noastră.

Pentru prima dată on istoria Moldovei a fost elaborată și adoptată de către Parlament Legea privind dezvoltarea regională on Republica Moldova¹². Acest act normativ definește esența dezvoltării regio-nale drept evoluție benefică a situației social-economice pe ontreg teritoriul țării e sau a unor părți ale ei. Prin conținutul său, legea adoptată stipulează crearea a 6 regiuni de dezvoltare, fiecare dintre ele fiind unitate teritorial-funcțională, care constituie cad-rul de planificare, implementare și evalu-are a politicii de dezvoltare regională:

Nordul - mun. Bălți și 11 raioane din zonă, cu o populație de 969 299 locuitori,

Centrul -13 raioane, cu 987 603 locuitori;

Sudul - 8 raioane cu 524 207 locuitori;

UTA Găgăuzia – 155 700 locuitori;

Municipiul Chișinău - 780,3 mii locuitori;

Transnistria (raioanele moldovenesti din Estul țării) cu circa 580 mii de locuitori. _

Astfel, cu aceste și alte legi noi, elaborate și adoptate la confluența anilor 2006-2007, s-au realizat reforme radicale de ordin legislativ-normativ și s-a modernizat fundamental cadrul legal on domeniu.

Pe parcursul acestei perioade corpul managerial și profesoral-didactic al Academiei s-a antrenat ontr-un proces amplu de studiere, propagare și explicare a tuturor prevederilor legale din dome-niul modernizării sistemului contem-poran al administrației publice din Republica Moldova. Aceste obiec-tive sunt realizate on cadrul instruirii

inițiale a funcționarilor publici la studii postuniversitare (3 specialități de bază), studii de masterat profesional și academic (6 specialități) și cele de doctorat, precum și a instruirii continue a funcționarilor publici la stagiile de perfecționare. Imediat după ședința Guvernului din 7 februarie 2007 (Procesul-verbal nr.5), în cadrul căreia a fost examinat proiectul Hotărârii Privind aprobarea Comenzii de stat pentru anul 2007 referitor la perfecționarea profesională a funcționarilor publici din autoritățile publice, în cadrul Academiei de Administrare Publică s-a început o activitate intensă de realizare a acestor prevederi.

În scopul eficientizării activității personalului din administrația publică și realizării Legii Serviciului Public nr. 443-XIII din 4 mai 1995, Academia și-a propus în anul curent să optimizeze și să modernizeze cantitativ și calitativ întregul proces de perfecționare a funcționarilor publici. Obiectivul principal constă în asigurarea reciclării unui contingent maxim de personal, a sporirii continue a calității studiilor, ținându-se cont mai ales de specificul electoral al anului 2007. În acest context în Planul-grafic (HG nr.129 din 8 februarie 2007) au fost incluse categoriile corpului de primari noi aleși și secretari ai consiliilor locale numiți în urma alegerilor generale locale din iunie 2007, inclusiv cei din localitățile alolingve, care în primul an de activitate vor trece un curs de reciclare (timp de 1 lună), precum și președinți de raioane, consilieri ai consiliilor locale etc. (menționăm că, pe parcursul mandatului precedent, practic toți președinții raioanelor și-au perfecționat calificarea și absolvit

Academia). Vor fi organizate cicluri separate și pentru primarii cu stagiu, pentru secretarii consiliilor locale cu experiență, șefii direcțiilor și secțiilor din autoritățile publice de nivelul I și II ș.a. Programele tematice de instruire sunt elaborate și coordonate de către specialitatea Academiei de Administrare Publică, cu conducerea autorităților publice centrale și locale.

Totodată, în scopul consolidării eforturilor și coordonării activităților de perfecționare a personalului, Academia a elaborat de comun cu Oficiul de Suport Administrativ din cadrul Aparatului Guvernului și Ministerul Finanțelor un Plan tri-partit de perfecționare a funcționarilor din administrația publică, care deja se realizează.

Analiza situației la acest capitol demonstrează elocvent, că sporește continuu cota funcționarilor din cadrul autorităților publice locale, care, este supusă anual procesului de formare și perfecționare în cadrul Academiei de Administrare Publică. Astfel, dacă în anul 2004 doar 70 la sută din toți funcționarii care au participat la cursurile de reciclare, erau din cadrul autorităților locale de nivelul I și II (Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.31 din 30 ianuarie 2004), apoi, în 2005, deja 75 la sută erau funcționari publici de rang local (Hotărârea Guvernului nr. 1486 din 31 decembrie 2004)¹³.

Printre manifestările cele mai interesante ale AAP am vrea să menționăm seminarul Eficientizarea managementului administrației publice locale, organizat la Academia de Administrare Publică (iunie 2006), în scopul instruirii teoretice și aplicative a primarilor sate-

lor (comunelor) din Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia și localitățile cu populație alolingvă din Republica Moldova. Stagiul a fost organizat on baza a 4 module, inclusiv: Prioritățile naționale on activitatea autorităților administrației publice locale, Bazele teoretice și aspectele practice de succes on activitatea primarului, Dezvoltarea persona-lului de funcționari publici etc., cu practicarea diferitor mese rotunde și ateliere de lucru (Dezvoltarea capacităților manageriale ale unui primar modern, Managementul proiectelor și progra-melor europene, ș.a.).

On mun. Chișinău o problemă de prioritate iminentă este perfecționarea funcți-onarilor publici, absolut necesară pentru dezvoltarea locală. Astfel, pe parcursul perioadei ce a anticipat alegeri generale locale (mai-iunie 2003) numai 40 la sută din funcționarii on exercițiu au participat la cursuri de perfecționare și reciclare organizate on cadrul Academiei¹⁴.

Sontem convinși, de asemenea, că sunt oportune on modernizarea continuă a sistemului administrației publice locale strategiile eficiente de formare a perso-nalului, de perfecționare ciclică a funcțio-narilor publici din autoritățile administrative locale de nivelul I și II. On acest context on cadrul mesei rotunde (20-21 mai 2005), Guvernul Republicii Moldova, on cooperare și cu susținerea Consiliului Euro-pei, cu Academia de Administrare Publică a inițiat procesul de elaborare a Strategiei Naționale de Instruire pentru administrația publică locală din Moldova. Inițial, a fost desfășurat procesul de studiere a necesi-tăților de instruire a funcționarilor publici și aleșilor lo-

cali, prin metoda de chestionar, cu participarea funcționarilor din 32 consilii raionale, 2 municipii și 265 primării. Au fost chestionate astfel, cote 7 categorii de funcționari din fiecă primărie (265) și cote 14 categorii de funcționari din cele 32 raioane. Au urmat consultații intense cu specialiștii naționali și experții europeni, ontruniri cu practicienii din teritoriu și alte activități de elaborare a proiectului strategiei. On final, la 22 septembrie 2006 on cadrul Academiei a fost acceptată Stra-tegia Națională de Instruire pentru Administrația Publică Locală din Mol-dova și Planul de Acțiuni pentru reali-zarea Strategiei de instruire pentru funcționarii publici și aleșii locali (2007 - 2010), fiind adoptat și Programul Bunelor Practici pentru administrația publică locală din Republica Moldova. La 11 ianuarie 2007 de către conducerea Ministerului Administrației Publice Locale a fost prezentată Guvernului și adoptată Hotărrea nr. 31 Privind aprobarea Strategiei Naționale de Instruire a funcționarilor publici și aleșilor locali pentru anii 2007-2010; Guvernul desemnond Academia și Ministerul de ramură drept responsabili de implementarea ei¹⁵.

Suntem siguri că perspective mari on acest domeniu sunt legate de participarea Academiei la implementarea Proiectului Băncii Mondiale „Managementul finan-țelor publice”, lansat la 3 ianuarie 2006. Instituției noastre oi este destinată integral Componenta III a Proiectului, ontitulată „Instruirea și capacitățile de instruire on sfera gestiunii finanțelor”, fiind on curs de elaborare 18 module on tematică specia-lizată de management; on cadrul implemen-tării lor la Academie funcționarii vor fi instruiți

cu concursul experimentatului Institut de Administrație Publică din Suedia „SIPU-International”. Oficiul din Moldova al Băncii Mondiale evaluează pozitiv activitatea Academiei la acest capitol, menționând că „activitățile pentru componenta Proiectului referitoare la instruire sunt o desfășurare” și că în acest context Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova „oși va dezvolta propriile capacități de oferire a unei instruirii de înaltă calitate în sfera administrării și gestiunii finanțelor, orientate spre sporirea calificării funcționarilor publici, precum și va implementa o strategie de instruire cu finanțare publică pentru a soluționa problema lipsei de funcționari calificați”¹⁶

E de notat că în scopul impulsivării rolului Academiei în procesul reformei administrației publice din Republica Moldova ne-am propus drept priorități importante studierea experienței europene avansate în domeniu și implementarea ei în cadrul modernizării instruirii funcționarilor publici. Ne-a reușit consecutiv la acest capitol semnarea la 16 octombrie 2006 a unui Acord de colaborare cu Institutul Lituanian de Administrație Publică (LIVADIS), în cadrul căruia urmează să realizăm un proiect comun de perfecționare, finanțat de Guvernul Marii Britanii; inițierea unei colaborări cu renumita Școală Națională de Administrație din

etate.

În același timp vom nota că din punct de vedere funcțional și instituțional, autoritățile administrației publice locale încă nu s-au adaptat suficient la condițiile și rigorile societății democratice. Considerăm că principiile și metodele de selectare, instruire și perfecționare continuă a funcționarilor publici din mediul rural nu corespund pe deplin obiectivelor de asigurare a unei administrări eficiente, de

Franța (în urma întrevederilor între dl Ambasador A.Neguța și directorul ENA F.Durleman la Strasbourg, în toamna anului 2006 și a discuțiilor mele la Kiev, 1 decembrie 2006 cu directorul pentru Relații Internaționale, dl Ph. Bastelica), conducerea căreia la 12-13 aprilie 2007 a efectuat o vizită de lucru la Academie, în cadrul căreia a fost organizat Seminarul moldo-francez cu tematica „Modernizarea sistemului de instruire a funcționarilor publici din Republica Moldova în contextul integrării europene”. Delegația franceză a fost primită de Președintele Parlamentului dl Marian Lupu. De asemenea ne-a reușit în comun cu Institutul Francofon de Administrație și Gestiune din Sofia (Bulgaria) crearea unui Consorțiu Francofon a 7 instituții specializate în domeniu din țările Europei și Canada (Quebec) pentru implementarea unui Program de masterat „Gestiunea publică europeană”; care va demara în toamna anului curent sub formă de studii la distanță. În cadrul negocierii Acordului de la Sofia (3-4 mai a.c.), am obținut 15 burse din cadrul unui grant al Uniunii Europene pentru funcționarii publici moldoveni ce posedă limba franceză etc.

Vom conchide astfel, că multitudinea de acțiuni realizate în domeniul reformării administrației publice și participarea propriu-zisă la ele a funcționarilor publici, a personalului tuturor autorităților publice reprezintă instrumentul de bază al promovării valorilor democratice în orice soci-

elaborare și promovare a unor politici de calitate onaltă. On contextul evoluției resurselor umane am stabilit că nivelul de pregătire a cadrelor din serviciul public este insuficient pentru utilizarea metodelor moderne de management informațional, educațional etc.

On acest context, conștientizond nivelul profesional insuficient al funcționarilor din autoritățile publice locale și imperfecțiunea sistemului de pregătire și reciclare a funcționarilor locali, ținem să propunem următoarele recomandări:

- strategia reformării administrației publice locale, de nivelul I și II, trebuie să fie orientată spre creșterea eficienței pe calea dezvoltării sistemului instituțional și al resurselor umane on mediul rural;

- politica de promovare profesională și dezvoltare a resurselor umane on autoritățile administrației publice locale să fie bazată on exclusivitate pe principiile eva-luării și atestării anuale a performanțelor funcționarilor publici, minimizării presiunii politice asupra activității lor etc.;

- on contextul fundamentării concep-tuale a reformei administrației publice locale este necesară elaborarea unui Plan strategic privind crearea sistemelor de management și dezvoltare a resurselor umane, asigurarea transparenței și Banca Mondială on Moldova. Chișinău 2006.

Recenzent: Victor STEPANIUC, președintele Comisiei pentru cultură, știință,

onvățământ, tineret, sport și mijloace de informare on masă
a Parlamentului Republicii Moldova